

GRUZIE A ARMÉNIE

14. 5. pátek v 19 hod. odjezd od Kulturního domu přes Jablunkovský průsmyk na Žilinu, Zvolen, přes Maďarsko do Srbska.

15. 5. sobota

tranzit, na srbsko-bulharské hranici od 14.30 do 15.00

Sofia, kemp kolem 17. hodiny hned za Sofií u řeky v chladných chatkách

16. 5. neděle

ráno směr Plovdiv, Svilengrad, hraniční přechod Kapitan Andrejev, bylo 13.40 hod.

Edirne

Nejstarší mešita Eski Camii s 9 kopulemi, započato 1403, stavěli ji 11 let bratři Süleymanové, má obrovité kaligrafické citáty z koránu. Naproti mešitě nechal sultán postavit bedesten, první kryté tržiště v Edirně, původně určené pro prodej drahokamů, mastí, látek, koberců či postrojů. Připomíná obrovskou stodolu se 14 kopulemi.

Semiz Ali Pasa Carsisi a Kale Ici, další bazar započat 1568 slavným architektem Mimar Sinanem. Naproti vchodu se rýsuje Věžní brána – pozůstatek římsko-byzantských hradeb, za bazarem stará část města Kale Ici. Část služeb bazaru financovala provoz a údržbu sousední mešity.

Severním směrem od tržiště Semiz Ali stojí od 1447 „páteční“ mešita“, která nahradila mešitu Eski Camii. Odvážná osmanská náboženská architektura se 3 galeriemi – balkony, odkud muezzin svolával k modlitbě z nejvyššího ze 4 minaretů. Ostatní minarety mají jen 2 a 1 balkon, zrestaurováno, na nádvoří rituální kašna lemovaná mramorovými a porfyrovými sloupy, které byly přivezeny z římských staveb. Hlavní kopule má průměr 24 m a výšku 26 m, v té době největší stavba svého druhu v celém Turecku.

Mistrovsky vyvedená mešita Selimiye Camii je považována za nejkrásnější mešitu v Turecku. Osmdesátiletý Sinan 1569 na příkaz sultána Selima I. ji postavil tak, že je vidět až z thrácké roviny. Vstup přes ústřední park přes pasáž ševců, která ještě dnes slouží za kryté tržiště různých obchůdků. Po schodech (schody z vápence, ve kterém jsou patrné skořápky škeblí) vstup na nádvoří, které je obklopeno portikem s oblouky z červeného a bílého kamene, nad arkádami kopule různých rozměrů. Má nejkrásnější kašnu ve městě. 4 minarety vysoké 71 m mají 3 balkony, jsou po minaretu v Mekce druhými nejvyššími minarety na světě. Sinan překonal jen o několik cm chrám v Istanbulu průměrem 31,5 m. Splnil si tak svůj celoživotní sen. Kopule je podpírána 8 mamutími 12strannými pilíři, takže

báň se vznáší 44 m nad zemí. Je zdobena kaligrafií oslavující Alláha. Původní výzdoba kopule se nezachovala. Přímo pod kopulí je plošina pro muezzina. V areálu mešity je dnes turecké a islamské muzeum umění.

kemp s bazénem za městem Edirne

17. 5. pondělí

další tranzit Tureckem, kemp na louce u Ücevlaru (nad říčkou hřbitůvek), Arnošt říkal, že nás přišel zkontrolovat místní ředitel smetiště

18. 5. úterý

Safranbolu

je malebné městečko v Turecku. Leží v severní části země, mezi Istanbulem a Ankarou v kopcovité krajině poblíž uhelného revíru Karabük. **Safranbolu** je příkladem tradiční architektury osmanského stylu, s jakou se dnes v takové ucelenosti již není možné nikde jinde setkat. Nachází se zde unikátní soubor starých osmanských domů, díky nimž bylo město v roce 1994 zapsáno na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO.

Lesk a sláva malého městečka, ztraceného v pusté krajině centrální Anatólie, začaly v první polovině 14. století, kdy se stalo Safranbolu oblíbeným výletním místem istanbulské smetánky. Navštěvovali ho sultáni, jezdili sem i velcí vezíři. Z jejich příkazu zde bylo postaveno několik mešit a hamam, na skále

nad městem se tyčil majestátní hrad. Právě on dal Safranbolu část jeho jména (bolu - hrad). Safran pak bylo odvozeno od šafránu, který zde roste v hojném množství a používá se pro dochucování zdejších lahodných cukrářských specialit. Především díky obchodním stykům s Istanbulem a strategické poloze Safranbolu na kupecké cestě začali jeho obyvatelé pohádkově bohatnout. Největšímu zájmu se těšily kvalitní rukodělné výrobky vyhlášených safranboluských řemeslníků. Nejvíce cenění byli kováři, kovotepci, výrobci sedel a jiných kožených produktů. Zvláštního postavení se pak dostávalo početným výrobcům obuvi. Lehké a pohodlné kožené boty yemeni totiž odjakživa milovala armáda. Velkého uznání se jim například dostalo i od samotného Atatürka během tureckého boje za nezávislost. Ekonomická prosperita obyvatel Safranbolu vyvolala zákonitě nárůst jejich životní úrovně. Každý úspěšný řemeslník a obchodník chtěl co nejlépe a nejhonosněji bydlet. Všichni si proto začali stavět velké dřevěné domy, připomínající svou mohutností menší činžák nejméně pro šest rodin. Ve skutečnosti v každém takovém domě žila pouze jedna početná rodina o více než 30 členech. Typický osmanský dům má dvě až třípodlaží. Je postavený téměř celý ze dřeva s různými zděnými doplňky. Zdobí ho veliká, bytelnými okenicemi chráněná okna a masivní vstupní dveře. Jeho vnější vzhled se mění v závislosti na bohatství majitele. Některé domy jsou dodnes skvostně zdobené, mají roubenou střechu a zářící fasádu, jiné jsou prosté, často i neomítnuté.

19. 5. středa

Rize

Z ekonomických důvodů po 1. sv. válce 1924 s podporou vlády započalo ve městě pěstování čaje a citrusů. Byly dodány první rostlinky do tohoto kraje, aby místní neodcházeli z důvodu chudoby do jiných zemí. Zemědělský Ing. Zihni Derin měl zpočátku neúspěch a sabotáže. Gajkur, státní monopol, kontroloval produkci, za 10 let se pěstování čaje prokázalo ekonomickým a od r. 1951 zabírají plantáže čaje 60 % limitovaného území v oblasti Rize.

Čaj se zde pěstuje do nadm. výšky 600 m

Rize leží v Anatolii na trase Černé moře – Írán. Prehistorie začíná ve 2. tis. př. n. l. Jako ostatní oblasti, i Rize čelilo mnoha nájezdům a okupantům, rovněž i křížovým výpravám. Říká se mu pro přírodní krásy muzeum v přírodě: temné lesy, zamračené hory, bystřiny, zelené louky, čajové plantáže a termální prameny s místním životem tvoří nezapomenutelné dojmy v každém ročním období.

kemp ve Kurdoglu ve Ferner Restaurantu v zastřešených restauračních zahrádkách (s majákem)

20. 5. Čtvrtek

Hopa, poslední městečko na turecké straně, vede odtud cesta do vnitrozemí, pláž na nábřeží nová z kamenů, lze zahlédnout ještě poslední mešitu, z tunelu přímo do údolí s celnicí: Welcome to

Georgia! Gruzínská celnice **Sadaklo** je hrozná na rozdíl od nově vybudovaného tureckého **Sarpu**, prostorného v bílém kameni

Gruzie je kolébkou pěstování vína výjimečné kvality. Některé prospekty udávají počátky 7000 let, jiné 6000 let přnl. Úrodnou oblastí je Kachetie s údolní řekou Alazani.

jazyk originální a kulturní → památky, gruzínské písmo se skládá ze znaků, počítá se za jeden ze 14 užívaných typů písem světa

Nádoby z doby antiky jsou utěsněné včelím voskem, tak se fermentuje tradičním postupem až 541 známých druhů gruzínských hroznů. Samotná Gruzie je rozlohou přibližně velká jako Švýcarsko; má však nejvyšší hory v Evropě. Je kolébkou vína, což se datuje 7000 let zpět. Mnozí věří, že víno pochází z gruz. slova „gvino“

Gruzie zahrnuje i 2 autonomní republiky: Osetii a Adžarii. Převážně hornatá země se subtropickým podnebím. Kavkaz je horský systém mezi Černým a Kaspickým mořem, vzniklý při třetihorním vrásnění. Je tvořen řadou souběžných horských pásem dlouhých až 1500 km o celkové šířce 110 – 190 km. Nejvyšší vrcholky jsou vulkány Elbrus 5642 m, Dych-Tau 5203 m, Schara 5058 m, Kaybek 5033 m. V dobách stěhování národů byl Kavkaz významným útočištěm malých národností – důsledkem je dnešní etnická a jazyková pestrost obyvatelstva.

Argonauté podle řecké legendy prý přicestovali za zlatým rounem v 7. – 6. st. př. n.l. Syn boha Slunce Helia Aiétes vládl v kolchidském království na západě dnešní Gruzie. Největším pokladem bylo zlaté rouno. Ochraňoval ho drak Argus, který nikdy nespal. Král Thessalonie nabídl svůj trůn synovci Jásonovi pod podmínkou navrácení zlatého rouna. Jáson postavil loď, kterou nazval Argo, vybral nejlepší hrdiny a zamířil na Kolchidu. Po dlouhé a nebezpečné plavbě dosáhli Argonauté ústí řeky Phasis, dnes nazvané Rioni. Aiétes slíbil dát Jásonovi zlaté rouno, když splní těžké úkoly. Jáson je provedl s pomocí Aiétesovy půvabné dcery princezny Medei, která se do Jásona zamilovala, a když se mu podařilo získat zlaté rouno, Medea s ním uprchla. *(Jiná legenda říká, že Argonauté zabili Aphsirta, následníka kolchidského trůnu a se Zlatým rounem utekli.)*

Obdivuhodné nálezy kolchidského zlata jsou vystaveny ve tbilisském muzeu. V 6. – 4. st. př. n. l.

Kolchidské království vyrábělo vlastní stříbrňáky Kolkhuri Tetri. V 6. – 3. st. př.n.l. upadlo kolchidské království pod království Iberie. V 1. st. n.l. připadlo území pod vliv římské říše. Později nájezdy Řeků a Peršanů a počátkem 7. st. ho zničil arabský vládce Murvanu Deaf (Hluchý).

1801 východní Gruzie připojena k Rusku

1812 Napoleonův vpád do Ruska; připojení Gruzuie a Moldávie k Rusku

1828 připojení východní Arménie k Rusku

1920 ustavena Arménská a další sovětské republiky

1921 vyhlášena Gruzuínská sovětská republika

1922 spojením Arménie, Azerbájdžánu a Gruzuínské republiky vzniká Zakavkazská sov. Federativní sov. republika

20. 12. 1922 spojením Ruské federace, Zakavkazské federace, Běloruska a Ukrajiny vzniká SSSR

1934 Zakavkazská federace rozdělena na Arménskou, Ázerbajdžánskou a Gruzuínskou SSSR

Batumi je město v Gruzii. Nachází se na jihozápadě země, v Adžarské autonomní republice, cca 20 km od tureckých hranic, na břehu Černého moře. Toto místo bylo osídleno již v řeckých dobách. Město **Batumi** je pak známé od 11. století našeho letopočtu. Během středověku patřilo Osmanské říši, v 19. století pak Rusku. Díky ropovodu, který vede z Baku, bylo ve městě vybudováno mnoho továren na výrobu chemikálií, rafinérie a další na zpracování ropných produktů. **Batumi** ale není jen průmyslové město, je známé také pro své přímořské lázně. Nachází se zde i mnoho památek. Jednou z největších místních zajímavostí je Botanická zahrada **Batumi** a Státní muzeum Adžárie. Ve městě **Batumi** se nachází také univerzita, významný přístav a od roku 2007 zde sídlí i Ústavní soud Gruzie, který sem byl přestěhován z Tbilisi. V současnosti žije ve městě **Batumi** více než 200 000 obyvatel

21. 5. pátek

Gori

Název města je odvozen od jména pevnosti *Goris Ciche* („Pevnost Gori“) nacházející se poblíž města, která byla pod názvem *Tontio* známá od 7. století. Při archeologických vykopávkách zbytků středověké pevnosti byla odhalena ještě jedna starší z 3. až 2. století před n.l. Za vlády gruzínského krále Davida IV. Budovatele na přelomu 11. a 12. století bylo kolem pevnosti založeno město, které se stalo jedním z nejdůležitějších středisek Gruzie. V roce 1818 zde byla založena první gruzínská teologická vysoká škola. V roce 1878 se zde narodil diktátor Josef Stalin (*Džugašvili*). Stalinovi zde bylo postaveno muzeum a socha. Roku 1920 bylo zničeno zemětřesením. V éře Sovětského svazu získalo výrazně průmyslový charakter. Po kolapsu SSSR bylo postiženo hospodářskou krizí a odchodem obyvatelstva. Město leží v blízkosti konfliktu se separatistickou Jižní Osetií a v srpnu 2008 se stalo terčem útoku ruských vojenských letadel, během kterého byly bombardovány vojenské i civilní objekty. 11. srpna 2008 město obsadila ruská armáda. Okupační vojska se z města stáhla 22. srpna 2008

Skalní město Uplischie

je jedno z nejstarších městských sídel v Gruzii. Nachází se v centrální části země, cca 10 km východně do města Gori. **Skalní město Uplischie** bylo vybudované v 6. století před naším letopočtem. První písemná zmínka o tomto městě se nachází v kronice pocházející z 1. století našeho letopočtu. Na rozdělených sklaních plošinách se dochovaly z původního města velké sály, dlouhé točité koridory, síně pro uctívání bohů a pozůstatky divadla. Jedná se o nejstarší gruzínské divadlo. Dochovalo se tu kompletní hlediště, jeviště a místo pro orchestr. **Skalní město Uplischie** je vyhledávaným cílem turistů.

nocleh zde v boudě (po maturantech), někteří stavěli stany.

22. 5. sobota

cesta najednou nezpevněná z oblázků, opět krokem obchvatem kolem Tbilisi, což trvalo 2 hod.

trojhranice: Gruzie, hřeben Arménie a Azerbajdžán

na arménské celnici vízum za 10 dolarů, výměna peněz a odbavování trvalo 4 hodiny

kemp u říčky kousek za hranicí před Alaverdi (ochotný děda s vnučkou u jejich letní dači)

23. 5. neděle

Arménie

Arménie leží na Arménské vysočině a Malém Kavkazu. Průměrná výška převážně sopečné krajiny je 1880 m, povrch je ze 40 % tvořen horskými polopouštěmi a stepmi. Většina obyvatel žije v povodí řek Araks a Razdan.

Haghpat - zpustlý klášter nad údolím

Klášter zapuštěný v zeleném kopci. Dominantu tvoří štíhlá a vysoká zvonice, jinak je klášter zvenčí málo nápadný. Po příchodu dovnitř ale překvapí velké množství kostelů a kaplí a také krásné vstupní a propojovací haly. Zajímavá je také knihovna, kde jsou ve stěnách niky na knihy a v podlaze zapuštěné nádoby na víno, snad aby se lépe studovalo.

Fantastická je vstupní hala prostředního kostela, která má své velké rozpětí zastřešeno originální kamennou klenbou, jež sestává ze čtyř klenutých oblouků, které jsou vzájemně propojené a tak získávají potřebnou stabilitu.

Sanahin - zarostlý klášter nad kaňonem

Ačkoliv podle průvodce klášter Sanahin prakticky ani nestojí za návštěvu, patří k nejkrásnějším, co jsme viděli. Klášter sedí nad kaňonovitým údolím s městem Alaverdi a je možné se k němu přiblížit starou sovětskou lanovkou. Na první pohled vypadají jemně zarostlé střechy Sanahinu zpustle a klášter se jeví opuštěný.

Uvnitř ale čeká velké překvapení. Kostely jsou neobvykle veliké a mezi nimi je vystavena spojující kamenná sloupová hala, která je z jedné strany plně a z druhé částečně otevřena do exteriéru. Díky tomu v ní vzniká neobyčejná atmosféra, ve které si návštěvník snadno představí důstojné a klidné prostředí pro výuku a meditace.

Hora Aragat - nejvyšší hora Malého Kavkazu

Aragat je vyhaslá sopka s obrovským kráterem a čtyřmi vrcholy na jeho obvodu. Vrcholy se jmenují podle světových stran, nejnižší je jižní, který měří 3879m, nejvyšší je se svými 4096m vrchol severní. Mezi východním a jižním vrcholem je hora rozervaná a prochází tudy mírné údolí, na jehož konci leží vesnice Aragat. Na vrchol tak vedou dvě přístupové cesty, první údolím z vesnice, druhá z městečka Byurakan kolem pevnosti Amberd a fyzikálního ústavu u jezera ve výšce 3500 m nad mořem.

Aragats vesnice s kulturním domem v rekonstrukci, zde jsme spali, což bylo moc prima

24. 5. pondělí

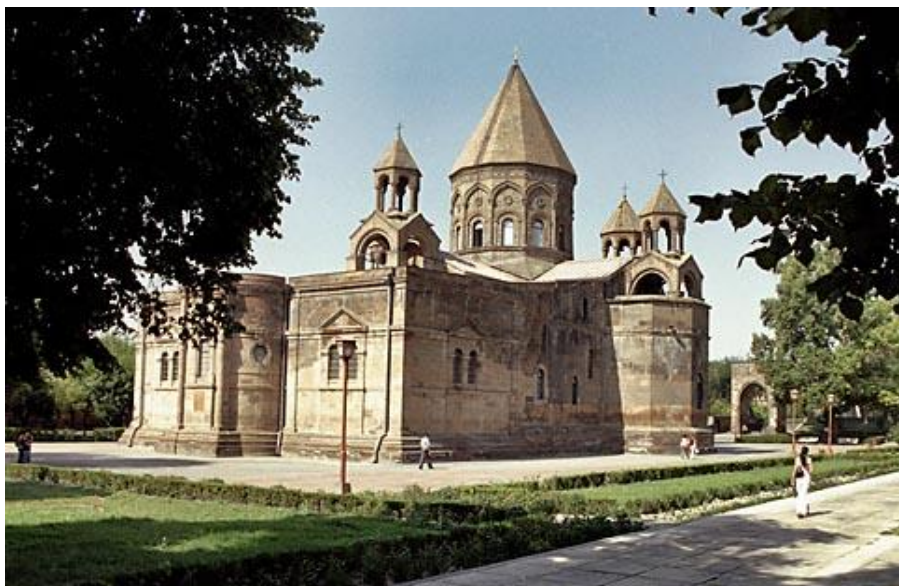
Eschmiadzin - posvátné poutní město

Vstup do areálu zdobí nová slavobrána, svatý kostel je v příjemném parku obklopen vzrostlými stromy a uzavřen stavbami s klášterním zázemím. Všude jsou rozmístěny kamenné arménské kříže - tzv. Kačkary, které jsou dovezené z různých koutů bývalé arménské říše.

Kostel stojí na půdorysu kříže, se zvoničkou na každém rameni. Ze strany hlavního vstupu je zvonice výrazně větší a zdobnější. Vnitřek je skromný, na stropě jsou malby s rostlinnými motivy. Atmosféru dotváří mohutný kužel světla přicházejícího vysoko umístěným oknem.

Podle legendy žil ve třetím století král Trkades, který se zbláznil a myslel si, že je vepř poté, co nechal ukamenovat křesťanskou dívku, která ho odmítla. Z bláznovství dokázal vyléčit krále až křesťanský vězeň Gregory, který byl tou dobou 12 let vězněn v podzemní studni. Trkades z vděčnosti přijal křesťanskou víru pro sebe i pro celou Arménii. Gregory se stal svatým a na základě snu zvolil místo pro založení eschmiadzinského kostela. Od té doby je Eschmiadzin považován za jedno z nejsvatějších míst v Arménii.

Jerevan - hlavní město

Pro milovníky starých měst a úzkých křivolakých uliček je Jerevan jistě zklamáním. Z původní pevnosti Erebuni zbyly pouze trosky nad divokým údolím s řekou kousek za centrem. Celé město je nově vybudované na základě plánů jerevanského architekta Alexandra Tamaniana ve dvacátých letech 20. století. Centrum je postavené na kruhovém půdorysu s širokými bulváry a moderními domy převážně ze sovětské éry. Důležitá místa zdobí robustní betonové památníky a sochy. Atmosféra se nějak vytrácí v rušné dopravě a v žáru, před kterým není kde se schovat.

Hlavními dominantami jsou kulaté náměstí republiky obklopené monumentálními paláci vlády, budova státní opery a třída Mashots ave, která tvoří hlavní tepnu města. Příjemná je budova knihovny posazená pod skálou poblíž centra a okolí bývalé pevnosti Erebuny, kde dnes stojí továrna na whisky, víno a pivo. V podzemí jezdí dvě krátké dráhy metra ruského typu. Doprava na povrchu je záležitostí spíše chaotickou. Dolmuše a busy jezdí přeplněné a často ani nezastavují a odkud a kam jedou, je napsáno na předním skle pouze v arménštině.

25. 5. úterý

ráno jasno, výhled na Malý a Velký Ararat

Klášteř Khor Virap

Tento klášter je unikátní tím, že leží v blízkosti hory Ararat, tudíž u tureckých hranic. Arméni považují Ararat za svou národní horu, ale v minulém století zabrali Turci západní Arménii, vyvraždili spoustu Arménů, takže mezi nimi panuje obrovská nevraživost. V klášteřu stojí za to vlézt do

podzemních kobek - musíte ale být všímaví, nejsou zas tak lehce k nalezení. Venku „prodávají“ místní podnikavci holubice, jako symbol míru a turisté (většinou Arméni žijící v zahraničí) je pouštějí směrem k Araratu. Taková holubice se dá „zrecyklovat“ i několikrát za den. Klášter je i místem, kde byl uvězněn ilustrátor St.Gregory. Zůstal zde v hladomorně přes 13 let bez jakéhokoliv jídla. Byl odsouzen arménským králem za to, že kázal křesťanství. Kostel Khor Virap byl postaven původně jako hladomorna, dnes mohou turisté toto místo navštívit sami bez doprovodu. V blízkosti se nachází nádherný výhled na blýskající se biblickou horu Ararat se dvěma bílými vrcholky. Starověké město Artashat bylo postaveno králem Artashes I. Je to jedno ze starověkých měst postavených podle speciálního návrhu kartaginského generála Hannibala, který po prohře ve válce s Římem, našel útočiště právě v Arménii. Od kláštera se dá pokračovat do úžasného kaňonu mezi červenými skálami směrem ke klášteru Noravank.

Klášter Noravank

Noravank znamená v Arménštině nový klášter. Byl také založen až ve dvanáctém století, což je o 600 let později než většina arménských klášterů. Nachází se v Arménii, nedaleko města Yeghegnadzor ,

přibližně 120 km od města Jerevan. **Kláster Noravank** vznikl v 13. století v úzké soutěsce řeky Darichay. Zakladatel Hovhannes vybral polohu stavby v krásném údolí Amaghu lemovaném do červena zbarvenými skalami. Z architektonického hlediska je klášter velice originální. Jeho dominantou jsou dva kostely poměrně vysoké a velmi blízko u sebe.

Je známý dvoupatrovým kostelem sv. Astvatsatsina, kde se do 2 patra vstupuje přímo z útesu skály za kostelem. V přízemí je síň s hrobkou a v patře, které je přístupné pouze po vysutém schodišti na fasádě, je vlastní kaple. Druhý kostel má vstupní halu s náhrobními kameny přisazenou před sebe, ale je také výškově oddělený a vejít dovnitř se musí po malém vnitřním schodišti.

Kláster Noravank se v průběhu 13. a 14. století stal biskupským sídlem a hlavním náboženským i kulturním centrem Arménie. **Kláster Noravank** je složen z kostela sv. Karapeta, kaple Grigor s klenutým sálem a kostela sv. Astvatsatsin. **Kláster Noravank** obklopují obranné zdi z 17. a 18. století. Kostel sv. Astvatsatsion je vyzdoben mistrovskými díly sochaře Momik. Vstupní dveře jsou bohatě jsou bohatě vyzdobeny heraldickými reliéfy a miniaturami.

Selim Karavanseraj je kamenná podlouhlá budova ze 14. století, která sloužila jako místo odpočinku, útočiště a zázemí pro obchodníky putující po hedvábné stezce. Je postavena z čedičových bloků. Má pouze jeden vchod, který býval nejspíše dobře hlídán před zloději. Byla to důležitá zastávka na Hedvábné stezce. Tato středověká stavba byla postavena v roce 1332 knížetem Chesar Orbelian. Karavanseraj leží pod silnicí těsně před vrcholem na jižní straně Selim Pass (2410 m n. mořem). Podle arménského nápisu vpravo do dveří, princ Chesar Orbelian a jeho bratři postavili tuto odpočinkovou budovu v roce 1332 za vlády Abu Saida II Khana, "vládce světa.

Jezero Sevan

Jezero Sevan spolu s tureckým Vanem a íránským Orumieh vymezují území starověké říše Urartu - předchůdce dnešní Arménie a území, na kterém se nachází většina arménských památek. Dnešní Arménii zůstalo pouze jezero Sevan. Položeno v nadmořské výšce 1750 m s velmi čistou a příjemně chladnou vodou a hlavně díky své rozloze nahrazuje Arménům moře. Břehy jezera tvoří téměř nepřerušované linie pláží a piknikových míst. Na západním břehu poblíž novodobého města Sevan se nachází poloostrov Akdamar s již nefungujícím klášterem. Sevanský klášter původně ležel na ostrově, ale díky zavlažování hladina jezera v posledních desetiletích klesá a z ostrova se stal poloostrov plný pláží a parků. I přes davové navštěvování tohoto místa nabízí Sevan velmi příjemný odpočinek.

Nocleh u jezera Sevan (nejchladnější noc) na louce vedle místní paní bydlící v přízemním zděném stavení o 2 místnostech, střecha z vlnitého plechu zatížená kameny, 3 malá kulatá okénka, nemají komíny na střeše, ale kouř z malých kamen odvádějí oknem, vedle chýše pro ustájení dobytka na kopečku na místě staré kaple je nová kaple z r. 2000 s novějšími i starými náhrobními kameny. Polovina zájezdu, ujetu 4400 km

26. 5. středa

Klášter Sevan

27. 5. čtvrtek

Tbilisi je hlavním městem Gruzie. Leží ve střední části země v jižním Kavkazu na řece Kura. Město bylo založeno gruzínským králem Vachtangem I Gorgasali v 5. století. Městu vládly Arabové, Peršané a seldžučtí Turci. Gruzínci **Tbilisi** získali v roce 1122 a prohlásili ho hlavním městem Gruzie. Po rozdělení Gruzie na sovětské republiky zůstalo **Tbilisi** centrem gruzínské SSR. Od 9. dubna 1991 se stalo **Tbilisi** opět hlavním městem nezávislé a suverénní Gruzie.

Metekhi

Sameba

Dominantou města je náměstí Svobody, kde se nachází Radnice **Tbilisi** a uprostřed je kašna s morovým sloupem. K dalším místním zajímavostem patří kostel Metekhi z 13. století, katedrála Sameba z roku 1995, tvrz **Narikala** ze 4. - 17. století, pravoslavná katedrála Sioni pocházející z 8. století, Anchiskhati kostel z 6. století a Vorontsov palác. Dále zde naleznete **Tbilisi** státní operu a balet, Shota Rustaveli Státní akademické divadlo a Marjanishvili Státní akademické divadlo. Ve městě je také botanická zahrada **Tbilisi**. V dnešní době žije v hlavním městě **Tbilisi** cca 1 480 000 obyvatel.

Chrám Metechi se nachází v hlavním městě Tbilisi, naproti **pevnosti Narikala**. **Chrám Metechi** stojí na skalním ostrohu nad řekou Mtkvari. Byl postaven ve 13. století. V období éry Sovětského svazu byl **Chrám Metechi** zachráněn před zničením, ale byl využíván jako divadlo. Koncem 80. letech 20. století byl chrám díky kampani katolického patriarchy obnoven. Věž chrámu je zakončena kopulí s křížem. **Chrám Metechi** je cihlová a kamenná stavba. Fasáda chrámu je hladká, ozdobné prvky jsou soustředěny kolem oken.

V Tbilisi bylo večer 27 °C a spali jsme asi 100 km za Tbilisi.

28. 5. pátek

za Tbilisi na východ provincie **Kachetie**, básník Akaki Celebrieri říká, že kdo nezná Kachetii, nezná Gruzii.

Sighnaghi, nejmalebnější lokalita Kachetie, leží na pohorku s výhledem o rozloze ≈ 40 ha. Město leží v nejvýchodnější části Gomorského hřbetu. První zmínky o městě Sighnaghi jsou z 18. století, přesněji z roku 1762, kdy král Iraklii II. nechal vystavět pevnost a město na ostrohu, je kontroluje značnou část Alazanské kotliny. Pevnost měla chránit Kachexii před nájezdy dagestánských kmenů. Do města přivedl obchodníky a řemeslníky, kteří dali základ i současné výrobě koberců, textilního

zboží a vína. Po roce 1801, kdy se Gruzie stala součástí ruského impéria, byla Signaghi garantována městská práva a město se stalo centrem jednoho z ujezdů (menší administrativní jednotka) v rámci Tbiliské gubernie. Město s tímto statusem rychle rostlo a v sovětském období se stalo okresním centrem. Pro svou malebnost bylo centrem umělců z celé Gruzie. V roce 2007 bylo město kompletně opraveno za pomoci zahraničních fondů. Dnes je tak považováno za jedno z nejlépe upravených měst Gruzie a soustřeďuje se především na turistický potenciál.

Telavi - město ve východní části země zhruba 70 kilometrů na východ od hlavního města Tbilisi. Je administrativním centrem regionu Kachetie. Ve městě žije téměř 30 000 obyvatel. Město je poprvé zmíněno v geografických spisech řeckého učenice Klaudia Ptolemaia z 2. století n. l. Tehdy se jmenovalo *Telada*. Telavi pak kolem 8. století nabylo na významu a stalo se administrativním centrem nového knížectví Kachetie, které právě získalo nezávislost. Od 10. do 12. století bylo Telavi hlavním městem Kachetského království. Po vzniku prvního sjednoceného Gruzínského království si Telavi udrželo svou významnou pozici a bylo jedním z nejdůležitějších politických a hospodářských center v Gruzii. Po rozpadu Gruzínského království v 15. století sice nastal úpadek a Telavi se proměnilo v pouhé provinční město. Od 17. století začalo Telavi opět vzkvétat a stalo se druhým nejdůležitějším městem Kartlijsko-kachetského království hned po hlavním městě Tbilisi. Největší slávy dosáhlo Telavi za vlády krále Erakla II. (1744-1798), který se zasadil o proměnu města v jedno z největších kulturních a strategických míst své země. Bylo například založeno místní městské divadlo a teologický seminář. Také dal směr ekonomickému rozvoji nejen města, ale i celému království a v konečném důsledku i celé Gruzii. V roce 1801 ale Telavi padlo do ruských rukou a ztratilo své postavení. Pod ruskou vládou se z Telavi stalo pouhé krajské město kachetského újezdu v rámci tbiliské gubernie. Město však ještě mohlo těžit ze své bývalé slávy, neboť zde bylo zřízeno centrum lehkého průmyslu (kožedělný, potravinářský, hrnčířský, zpracování vína, atd.). Do konce 19. století žilo v Telavi na 12 tisíc obyvatel. Po krátké trvající nezávislosti Gruzie v letech 1918 - 1921 a sovětské éře se v roce 1991 stalo Telavi opět administrativním centrem regionu Kachetie.

Díky své bohaté historii a významu se dodnes dochovalo v Telavi mnoho památek. Nejvýznamnější jsou čtvery městské hradby, které se dochovaly ze čtyř různých historických období. Telavi si drží pověst nejlépe zachovalého historického města v Gruzii.

- *Dzveli Galavani* (Staré zdi) - Pevnost prvních kachetských králů z 9. až 10. století
- *Kostel Pany Marie* ze 16. století
- *Kostel Nejsvětější Trojice* z 6. století
- *Pevnost Batonis Ciche* ze 17. století - toto je nejlépe zachovalý středověký královský palác v celé Gruzii
- *Korčibašišvilebis Ciche* - sídlo místního šlechtického rodu Korčibašišvili ze 16. až 18. století

- *Vachvachišvilebis Ciche* - sídlo místního šlechtického rodu Vachvachišvili z 18. století.

29. 5. Sobota

Mtskheta je jedno z nejstarších měst v Gruzii. Nachází se cca 20 km severovýchodně od hlavního města Tbilisi, na soutoku řek Aragvi a Mt'k'vari. Je bývalým hlavním městem království Iberia, které existovalo v průběhu 3. století před našim letopočtem až do 5. století našeho letopočtu. Právě zde bylo ve 4. století našeho letopočtu prohlášeno křesťanství za státní náboženství. Město **Mtskheta** je unikátní svojí typickou kavkazskou architekturou a dokazuje kulturní a duchovní rozkvět tehdejší společnosti. Ve městě **Mtskheta** se nachází mnoho starodávných kostelů. Vzhledem k jeho historickému významu a těmto památkám bylo město **Mtskheta** v roce 1994 zapsáno na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO. O Mcchetě se hovoří jako o sídlu s největším počtem středověkých staveb v Gruzii. Samotná Mcchetha nás nadchla mj. katedrálou **Sveti Choveli** (Živý sloup) z 11. století, kde jsou pochováni gruzínští králové, nebo klášterem **Džvari** ze 7. století, který je pro množství nádherných plastik označován za jeden z nejskvělejších stavebních výtvorů gruzínského světa. Západně od města se nachází další ojedinělá památka, skalní klášter Šio Mghvime . V současnosti žije ve městě **Mtskheta** cca 20 tisíc obyvatel.

Katedrála Alaverdi je jeden z nejznámějších středověkých chrámů v Gruzii. Nachází se ve stejnojmenné obci, asi 20 km severozápadně od města **Telavi**. Katedrála byla postavena počátkem 11. století našeho letopočtu v místech, kde stával malý kostelík sv. Jiří. Katedrála byla několikrát zničena. První obnova byla dokončena v 15. století. Podruhé byla obnovena v 18. století po zemětřesení.

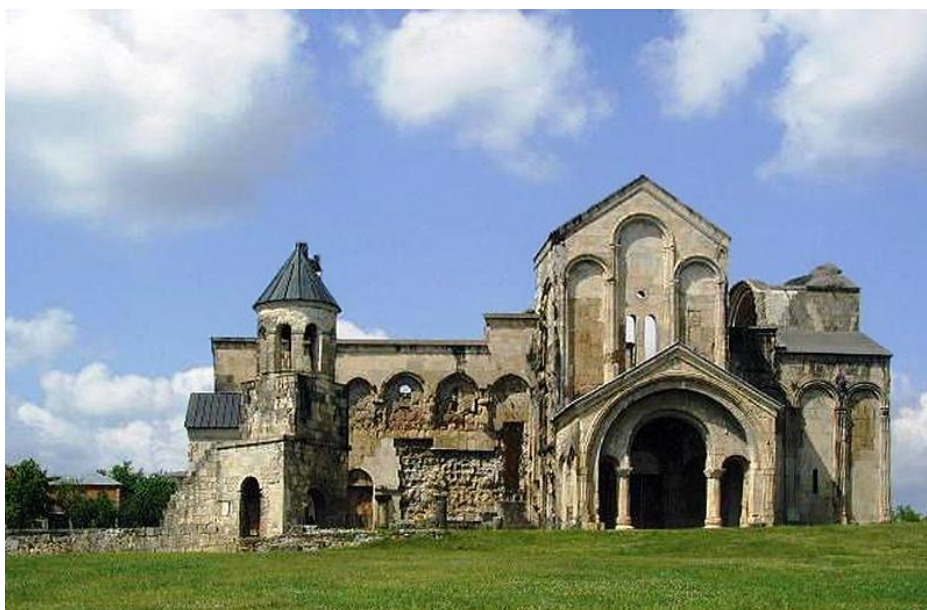
Katedrála Alaverdi je zajímavá architektonická stavba obklopená opevněním. V areálu se nachází středověký refektář, zvonice a letní palác. Hlavní budova katedrály má obdélníkový půdorys. Nad středem se zvedá kopule. V interiéru jsou části nástěnných maleb z 9., 15 a 17. stol.

30. 5. neděle

Kazbek (5047 m n. m.) je třetí nejvyšší hora Gruzie. Zvedá se v severní části Jižní Osetie, v podhůří Kavkazu. Podle pověsti byl na této hoře připoután gruzínský hrdina Amirani (obdobu řeckého Prométhea) za to, že lidem daroval přes zákaz bohů oheň. **Kazbek** je vyhledávaným místem vyznavačů vysokohorské turistiky. Výchozím místem pro výstup na tuto horu je obec Kazbegi ležící ve výšce 1700 m n. m. Z této obce cesta pokračuje kolem meteorologické stanice, ta je ve výšce 3800 m n. m. K meteorologické stanici je možné vystoupat bez vysokohorského vybavení. Bez vybavení je možné ještě dojít dále, ke klášteru **Cminda Sameba**, jež se nachází ve výšce 4100 m n. m. Na další výstup je už potřeba mít mačky, cepíny a jistící lana.

31. 5. pondělí

Kutaisi - druhé největší gruzínské město v západní provincii Imeretii asi 221 km západně od Tbilisi. Kutaisi bylo kdysi metropolí Kolchidského království. Archeologické výzkumy dokazují, že město fungovalo jako hlavní město Kolchidy aspoň od 2. tisíciletí př.n.l. Mnoho historiků se domnívá, že když psal Homér o Jásonovi a argonautech a jejich legendární cestě do Kolchidy, bylo Kutaisi cílem argonautů a sídlem krále Aetea. V letech 975-1122 bylo Kutaisi metropolí sjednoceného *Království Gruzie* a od 15. století do roku 1810 pak hlavním městem království Imeretie, které v 17. a 18. století trpělo pod nájezdy Osmanské říše.

V 60. letech 17. století město obsadili Turci, roku 1770 ho pak osvobodila ruská armáda. Roku 1810 však Rusko donutilo posledního krále uprchnout do Turecka a království anektovalo. Během Říjnové revoluce zde byli němečtí a britští vojáci, roku 1921 zde byla násilím ustanovena sovětská vláda. Před vyhlášením nezávislosti Gruzie v roce 1991 bylo Kutaisi jedním z nejvýznamnějších průmyslových center republiky. Dnes jsou již podniky dávno zkrachovalé a lidé musí hledat práci v zahraničí. Nedaleko města se také nachází vodní nádrž.

Bagrati je chrám v Gruzii. Nachází se ve městě **Kutaisi**. Byl postaven v 11. století našeho letopočtu. V 17. století byl poničen osmanským vojskem a od té doby chátral. Naštěstí v polovině 20. století byla zahájena jeho rekonstrukce, která pokračuje dodnes. Chrám Bagrati je unikátní svojí typickou gruzínskou architekturou.

Kolchida je antický řecký název historické oblasti na území dnešní západní Gruzie. Nacházela se zde totiž bájná říše, která hrála důležitou roli v řecké mytologii, o čemž se zmiňuje i starořecký básník Homér. Existovala zde podle mýtů Zlatá říše, která byla domovem krále Aiéta a jeho dcery Médeiy. Plavili se sem i řečtí Argonauti za zlatým rounem. **Kolchida** hrála také důležitou roli při formování gruzínské národní identity a později středověkého gruzínského státu.